

تۆرك يوردى

تۆرك اومياقلىرى مركزى هيئتى طرفىدىن نىشر اولغور.

نومرو ۳

كانون اول ۱۳۴۰

جلد ۱

ضیا کونک آلب

مقننه مطبوعاتک مطالعہ سی

ضیا کونک آلب حقنہ بوتون تورکے مطبوعاتی ملتک عمومی تاثیرینه ترجان اولارق مختلف مقالہ لشر ایتدیله . بویوک اولو حقنہ نشرایدیلن بو خصوصی نسخہ مزده، حقنہ یازیلان مقالہ لردن برقمینی خلاصہ اولارق طویلامنی فائده لی کوردک :

اقسام (استانبول) ۲۶ تشرین اول ۱۳۴۰ :

ضیا بک، حقیقی علم مفهومی مملکت و دارالقانونه سوقش، علمک دائما یانجی و محرد نظریه لردن عبارت اولمادیغنی کویترمشدی . آوروپاده، بویوک کوجوک مکتبلرک پروگراملرینه قدار ادخال ایدیله اجتماعیاتک اهمیتنی، لزومنی بومملکتہ ضیا بک آکلاتمشدر . برطرفدن، علم ساحه سنده حقیقی و دواملی بر اثر براقه نک، مملکتده هر هانکی بر علمک اهمیتنی تقدیر ایتدیرمه نک نه قدار مشکل اولدینی دیگر طرفدن اجتماعیاتک بویوکونکی تدقیق و تبیع حیاتمزده اشغال ایتدیکی موقع نظر دقتہ آلینیرسه ضیا بکک ملی عرفانمزده ایفا ایتدیکی خدمتک درجه سی آکلاشیایر .

نجم الدین صادق

اقسام (استانبول) ۲۶ تشرین اول ۱۳۴۰ :

... تورک ماتنک روحنده، خواطرندہ؛ کوکنده یاشایه جق برنادره فضیلتدر . ایشنه بو نقطه نظر دندرکه اونک اولومی، تورک ماتنک اک بویوکندن اک کوجوک بر فرد منورینه قدار هر کسی شیمدی متأذی و مضطرب براقشدر . بناء علیه، مرحومک افول حزینندن متأثر اولان حالت روحیه ملت، ضیا کونک آلب بکک بو ملته آشیلاشمش اولدینی فیض و فضیلتک ابدیتله موشح بر دلیلدر . کوز یاشایمزی سیرکن، مرحومک شیمدی بر خطیب صم واکم اولان تابوت مبارکی اوکنده ده بو فضیلتی ادراک ایله متسلیم یز .

ايدى (استانبول) ۲۶ تشرين اول ۱۳۴۰ :

ضيا بكك وفاتى اويله بر حادثه در كه كنديسنه حال حياتنده معترض اولانلر ، كنديسنى تنقيد ايدنلر بيله بو اولوم قارشيسنده درين برتأثر دوياجقلردر. چونكه ديديكمز كچي بو ضياع بوتون تورك عالمنه عاندر . مملكت ، چاليشقان ، عالم بر اولاديني غائب ايتدى .

نومبر افطار (استانبول) ۲۶ تشرين اول ۱۳۴۰ :

ضيا كوك آلپ بك دون رحمت رحمانه قاووشدى . حقيقى علم آدمى يتشدير مكد . چوق قصقايچ اولان محيطمزر مرحومك افويله بويوك بر استاد ، مهم بر علم آدمى غائب ايتمشدر . ضيا بك خارق العاده بر فطرتده يار اتمشدى . محيطك مساعده سزلكى ، استبدادك فكر دشمناننى وحياتنده كورديكى شكل شكل مشكلات ، هيچ بر شى ضيا بكى بيله يرمامشدى . او درين و بك آز كيمسه لك داهيا دوزخيسى يالكىز حقيقى علم اداملرينك غورينه اينه بيله جكلرى ويالكىز علم قافالرينه خطاب ايدن اثرلر ايچنده ساعترلرجه دالار واطرافك ، حتى بوتون مكونامك تاثيرندن اوزاق اولارق يالكىز او كتابارك مطالعه ليله مشغول اولديني زمان كنديني مسعود تلقى ايدردى . ضيا بك ايچون مردمكيز ديينلر اولمشدر . حقيقتده ضيا بك چوق سويله مز . وچوق سويله ينلرى ده سومزردى . ضيا بكك نظرند سوز آنجق بر مجبوريت قارشيسنده وياخود معلم كرسيسنده قوللانييلر بر واسطه ايدى . استاد وقت كچيرمك ايچون صرف ايديان سوزلرد حيرت ايدر و بو كودزه لككه معلول اولانارك ادراكنى بردرلو آكلايه مازدى .

بمهروربت (استانبول) ۲۷ تشرين اول ۳۴۰

اجتماعيات ساحه سنه داخل هر مسئله ، هر حادثه و هر حقيقت استادك آلتده واو كنده بر بال مومى قابليت و تسليميتى ايله طورور ايدى . او هر كسك الك بسيط كوره جكى هر هانكى بر مسئله يى پايانسز بر نظر فسحتى ايله تركيب ايده ايدك غامض واك درين بر اساسه ارجاع واك غامض مسئله لرى ده يالكىز كنديسنه خاص بر تحليل قدرتى ايله قولايجه اك بسيط شكللره افراغ ايدمردى . خلاصه ضيا كوك آلپ ،

كۆڭۈڭ حەقىقىي مەناسىيەلە عالم ، يەنى علمە مەتەسەرف و حاكەم ايدى . تور كىە ضيا كوك
آلېك شەخەسەندە حەقىقىي اولارق اك بويوك عالمى غيب ايتەشدر . فرقەندە اولاليم
وتەكرار ايدەليم كە دون تور كىەدە بر كائەت يىقەلمەشدر . عز بزتور كىە مزك صوك
ضايەاتى ايچەندە ضيا كوك آلېك افولى مەع التأسف تلافيسى هان هان غير ممكەن اولانىدەر .
اونكە برابر يالەكر اونك فيضلى باشتك حاكەم اولدېنى بر مەرفت جەهاتى قاراردى .
يونس نادى

صرك تەفراف (استانبول) ۲۵ تەشرىن اول ۳۴۰ :

ضيا بك علم حياتەندە دائما تەكەمل ايتەش وك صوك اولەرق مىلې بىنە من ايچون
اك موافق تەجدد ومىلېتپەرورلك دىستورى اولان « اسلام امتەندىم تورك ملتەندىم ،
غەرب مەدەنىيەتىنىم » عەمدەسنى بولەش ، بونى بوتون كوكالردە يرايتەدېرلەشدر . دىنە
بىلەر كە ضيا بك بو اوچ تەركىب ايچون دوغەش ، ياشامەش ، اولەشدر . اونى غيب
ايدىن تورك كەنجلىكى تەسلى وتەزىيە مەحتاجدر .

طەنى (استانبول) ۲۷ تەشرىن اول ۱۳۴۰ :

(ضيا) نى اجل دوشكەندىن قارە طوبراغە كوتورەن اولوم چوق دىرىن بر
اوچورومك اوستەندىن كچەمشدى . بو اوچوروم ، ضيا كوك آلېك بورولماز برسە
علمانە ونادر بر شمول ذكا ايله آنچق اوتوز سەندە طولەيدەرە بىلەيكى بوشلق ايدى .
(ضيا) ، سەي بشر او كەندە آچىلان بو بوشلەقارك ناصل طولەدورولدىغى ، بونك
سرموفقىتى نە اولدىغى داها مەرىدلىرىنە لايىقىلە او كە تەمكە وقت بولامادىن ، طبق شەور سز
رقاصىر غەنك بر حەلەدە يرلەر يىقەدېنى ساپەدار بر چنار كې ، دەدور يەلدى كىتەدى .
بو كەكلەرە دوشن بوسقوت ، او بويوك اولودن زىادە بزلر ايچون بر خەسراندەر .
اسماعىل مەشتاق

وطن (استانبول) ۲۷ تەشرىن اول ۱۳۴۰ :

بو عصر كە يەتەدردىكى اك بويوك توركلاردىن برى آرامزدىن آيرەلمەشدر . كوك
آلې آكلاياز بو كوكك تورك ملتى ايچون عمومى بر ماتەم كوني اولدىغەندە تردد
ايتە يەچكلەردەر . كون كچەكە ضيا كوك آلېك بويوكلىكى دها نى آكلاش يلاجق ،

تورک ملتک روحنده ، حیاتی انساننده یک عمومی بر صورتده اشغال ایتمدیکی تعظیم موقعی کونک برنده مطلقا احراز اید جکدر . بو کونکی نسل ایچونده ، کله جک نسلر ایچونده کونک آلپ فیاض بر الهام منبئی ، تمیز بر فضیلت خواجه سی اولاجقدر . سنه لرجه دارالقنونده ضیا کونک آلپ بکک معاونلیکنده بولوندم . کنديسی یاقیندن کورددم . حیاتی یاقیندن تحلیل ایتدکجه اتدن ، کیکندن معمول قانی بر انسان اولدیغنه عادتا کنديمی ایناندرامایورددم . یریوزندم بویله بر انسان بولونه بیلمه سی تصورک خارجنده بر واقعه دییه تلقی ایدیورددم . مملکتده اک ییس اختراصارک و منفعت دوشونجه لرینک عمومی حیاته حاکم بولوندیغی دقیقه لرده اوک باقارق معالینک موجود اولاییله جکنه ایناندم . مملکتک حالی امیدسنز کوردیکم زمانر اوندن حضور و اعتماد آلام . بو کون بو بونوک آدمک آرتق حر کتدن ساقط قالان قیمتلی دماغنک مادی ظرفنی طوپراقاره کومرکن ، اونک علوی روحنه قارشی کوستره بیله جکمز اک بیوک اثر توقیر ، باشلادیغی معظم اثری انماجه جالیشمق ، « فردیوق ، جمعیت و وار » دستورینه عمومی حیاتک هر شعبه سنده زمین حاضر لامقدر .

احمد امین

وقت (استانبول) ۲۷ تشرین اول ۱۳۴۰

ضیا بکی انسان اولارق تحلیل ایدرکن الک بارز خصوصیتلرینی شونلرده بولیوردم : ضیا بک ، اولای ایده نالیستدی . ایده نال لرینی حقیقت ساحه سنده کوردمک ایچین چالیشیرکن یانمغه مجبور اولدیغی فداکارلقلر اونده افاده ایتمه دیکی درونی بر آجیلق واضطراب یایمشدی . ضیا بک صمیمی صورتده دینداردی . بر زمان حتی تورکیه نک ، تورکلرک تکاملنی یالکیز دینی بر تجمدد و اهتلابده کوروردی . اسلام مجموعه سی فعالیتی بونک تظاهراتی ایدی . سوکته قدر دینک روحانی و حق قسمنه صادق قالمش بر مسلمانندی . بونی « مسلمان امتندم » چوق آجیق افاده ایتمشدر . ضیا بکده « قارلایل » ک دیدیکی قهرمانه تعبد hero vorshit چوق قوتلی ایدی . حتی فردینجی individualist لره هجوم ایتدیکی ، « فردیوق جماعت وار ، دیدیکی زمانلرده بیله بعض بویوک آداملره قصیده لر یازمشدر . ضیا بکک ایکی بویوک قهرمانی انور پاشا وغازی پاشادر .

ضیا بکک حیات خصوصیه سی ای ، متواضع و تمیز بر انسانک الکجاذب بر نمونه سی
کوسته ریر . بو اوقادار کندینی طانیازله والکچوق بوندن دولایی سوناره تاثیر
یامشدرکه بکا جنازه سسندہ کی فلا بالقدن روحی معذب اولویورمش کی برحس
کیشدر. ضیا بک کندینی ورسمی عمومی برلردن اوقادار صاقلامشدرکه اگر جنازه
تریتی کندینی آله بش اون صمیمی آرقداشدن متشکل بر جاعتله الک تنها بر
سوقاقدن هر کسک یاندینی عمومی بر مزارلغه تابوتی نقل ایتدیریردی . انسان
اولارق ضیا بکک ذهنده کی ایزلری بودر .

خالده ادیب

ایشته بجه ضیا کوك آلپک الک بویوک خدمتی بو اعتبارله درکه ضیا کوك آلپه
سادهجه عالم دیمک یا کیشدر ، اونی سادهجه تورکیات متبحری عدایمک خطادور.
ضیا بک تام معناسیله بر فیلسوفدی . علمک هدفی ، حقیقتک ماهیتی حقنده درین
اعتقادی اولان بر فیلسوفدی ، ضیا بکی فیلسوف کی مطالعه ایدرسهک اونک
مملکت علمنه اولان خدمتی سادهجه اثرلرنده آرمایز . باشقه لرینک تبعاتنده
ضیا بکک الهامی کورورز . نته کیم ضیا بکک تورکیاته عائد اولان خدمتی یازیلرندن
عبارت عدایمک چوق یا کیشدر . اونک بو خصوصده کی الک بویوک خدمتک جانلی
نونه سی کوپرلی زاده فؤاددر . ضیا بک اولماسه ایدی بو کونکی تاریخ ادبیات
مدرسی فؤاد بکک بلگه اولمازدی .

ضیا بکک علمه هیچ خدمتی اولماسه ایدی فؤاد بکی یتیشدیرمه سی مملکت ایچون
کافی بر خدمت اولاییلیردی .

بوجانلی آبداتی دوشونور کن ، انسان ضیا بکک اولدیکنه ناصیل قائل اولاییلیر ؟
دارالفنون تاریخ فلسفه مدرسی : محمد امین

أمل (آماسیه) ۳۰ تشرین اول ۲۴۰ :

مشارالیه بویوک بر اجتماعیات علمی ایدی .

بزم قلیارمزه ، روحاریمزه ملی دویغولری ایلمک دفعه او صاچدی . مشروطیتی

منعاقب باشلادینی بو مقدس و علوی غایه اوغرندده سنه لرله اوغرانشدی .

سقاریه قییلرینی صولایان ؛ مملکت ملیت عشقیله مشبوع آتشی تورک قانک
قاینادلینی قازانک اوجاغنی استادک بویوک آلی قورمشدی .

شبهه سز مشارالیه هر تورک کنجک قلبنده ملی مفکوره نك یرلشدیکنی کورمش
وبویوک براطمئان ایله کوزلرینی قپامشدر .

بز استادک روحنی غایه سنه ایرمش برجاهده صفتیه دائما تحیل و تقدیرایدک
واونک بویوک مفکوره سنی یاپه جق ویشاته جقز .

اسپارطه (اسپارطه) ۵ تشرین ثانی ۳۴۰ :

مرحوم خارق العاده بردهاود کا ایله منصف بر نسخه نادره کمالات ایدی .
افول الینک قارشیدینده ماتمناک اولان ملت مزه عرض تعزیت ایلرز .

کنج فکر (طربزون) ۱۵ تشرین ثانی ۳۴۰ :

محرم استادک بو حزین افولی تورک کنجک لکنک قلبنده ندرین یارالراجدی .
تغزیه من بوالیم افول نا کهانی اوکنده بوتون تورکیه کنجک لینه بیان تعزیت ایلر .

هر فکر (ازمیت) ۲۷ تشرین اول ۳۴۰ :

ملت مزک بویوک عالمی و متفکری ، تورکچیلک پیغمبری ضیا کوک آلب بکک
ترک حیات ایتدیکی خبر آلمشدر . تورک ملتی ماتمناک ایتسین .

آمبی سوز (قسطمون) ۲ تشرین ثانی ۳۴۰ :

« ضیا کوک آلب » ک عائله سی کبی و بلکه اجتماعی وارلنی ، بیوک عائله یلیدیکی
ملتی و تورک کنجک لکی ده تعزیه یه ، تسلی یه محتاجدر .

« ضیا کوک آلب » یالکیز دارالفنون ده خواجه و مدرس ، ملت مجلسنده
مبعوث دکل ، او بوتون تورکیه نك و تورک لکنک خواجه سی ، مرشدی و اجتماعی ییسی
ایدی . اونی کنج یاشندنبری ییلنر حیاتنه ، فضیلت و حریت دو یغولرینه ؛ اصل
روح و اخلاقنه مفتون و محبوب اولمشلردر . بزه عددلری صاییلی و محدود اولان
ملت پرور محرر و متفکر لریمزدن زیاده بلکمزی ، ملی شعور و هیجانلر مزی ، ماضیمزی
اونک یازیلرله ، اناریله ویتشدیردیکی شا کردلری نك غیرت و همیله او کوندک و آکلادق .

مصطفی سلیم

سینوب (سینوب) ۲۷ تشرین اول ۱۳۴۰ :

مشارالیه سونمزوییلماز بر ایمان آلتندہ تورکلکی و تورک حرثی کنجک روحنہ سونان بویوک براستاد ایدی . لایموت اثرلریله نورطاشان ذکاسیله دائماً وطن و ملیت عشقی آغلایان و آغلان اولو داهینک افول ابدیسی هر تورکی جداً آغلاییر .

ایشیو (کره سون) ۶ تشرین ثانی ۳۴۰ :

ملیت و مدیت وادیسندہ بزه آچدینی یوللرک اوزری هیچ بر زمان یوصون وچن باغلایاچقدر . یکی باشلایوبده بدیرمکه موفق اولامادینی اوغراقلر نه قدار چتین و صرپ اولسه ده آشاچغز .

ای کوك آلپ ! کوزک آرقه کده اولماسون . . پیشکده سنک آچدیغک چیغیردن یورویه جک و سنک خیاللریکی ده حقیقت یاپاچق بزوارز . تورک کنجکلی واردر . دو قنور معدوح نجات

نور (آنطالیه) ۲۸ تشرین اول ۱۳۴۰ :

قانایان یارامی دوردرمق حینجقریقارمی سنک تابوتکک آرقه سنده کی میلیونلرجه مریدلرک آراسنده بر وضع خشوع ایله سنی بو اوزاق دیاردن غائبانه ابدیتہ دوغرو تشییع ایدرکن بکا و بوتون مریدلرینه کوستردیکک یوللرده یورویه جکمه عهد ایدرک سنک ، ابدیتده کی موقع بلندنده یوکسک روحنی شاد ایدر جکمه یمین ایدرک متلی اولیورم .

سن اولدک ، وجودیکی بزدن آیردک . فقط بز سنک ، کوستردیکک یوللرده بویوک بر ایمان ایله دائماً یورویه رک سنی ابدیاً یشاتاچغز .

عنری

شفر (دکزلی) ۳ تشرین ثانی ۱۳۴۰ :

ضیا کوك آلپ بک آرامزدن کیتدی . فقط امین اولالم که ضیا بک هر وقت قلبمزدہ ، لسانمزدہ یشایاچقدر . ضیا بک تورکیه نک ، اثرلریله دهاسیله افتحار ایتدیکی قیمتی بوجود ایدی .

زونغولداق (زونغولداق) ۲۹ تشرين اول ۱۳۴۰

توركلك وجداننده مفكوره وايمان مشعله سى طوتوشدوران وملى خلاصكارلر
صيراسنده كوكلارده تحت قوران استاد ! آجديفك مقدس ، معنوى بايراق آلتنده
كنجلك ومفكوره ايلرليور، قبرىكده مستريح اويو !

ارطغرل (بروسه) ۳۰ تشرين اول ۱۳۴۰ :

بوتون عناصر موجوديمزى روح كې صاران بوبويوك ضيا بر حقيقتدر .
تورك صاغ قالدقجه كونشار كې صاف وبر حرارت ياشايه جقددر . ضيابكك اولمه ديككى
واولميه جككى ادعا ايدنار بوادعاليله فوق العاده برشى درميان ايتمش عدا اولمه مازلر .
طورغود

چوروم (چوروم) ۲۹ تشرين اول ۱۳۴۰ :

ضيا كوك آلپ بك آرامزدن عقبايه كچمكله توركلكك علم وارشا ساهه سنده
بر بوشلق حاصل اولدى . علميله ، درين تبقعايله مى جريانك حقيقى بر مرشدى ،
قوتلى بر رهبرى اولان ضيا كوك آلپ ايچون تورك كنجلككى ، بوتون توركلكك
اك صميمى كوز ياشلرينى آقتمقده حقليدر .

بارطين (بارطين) ۱ تشرين ثانى ۱۳۴۰ :

بويوك استادك افولندن دولاي بوتون مملكك كنجلككه وعائله كدرديده
بيان تعزيت ايلرز .

زارلى (صارى قاميش) ۳۰ تشرين اول ۱۳۴۰ :

بويوك استادك مزاياسنى ، علمنى ، تورك كنجلككى اجتماعياتنده ياپدينى بويوك
انقلابى تقدير و تفسير ايده جت بزركله بولامديغمز كې لغت دهده تصادف ايده مهده .
بويوك استادك افولى تورك علمى وبالخاصه كنجلككى ايچون يرينه كتيرلى مشكل
بويوك برضيا عدر .

صدای مویه (از میر) ۳۷ تشرین اول ۱۳۴۰ :

ضیا كوك آلپ تورك عالملك افول ايتمش بر كوشيدر. شيمدى يأس و حزن ياشاريله
دولو كوزلرم اونك باطدينى افقه متوجه ، درين بر ماتم وانديشه ايچنده دوشونويورم.
بوران ايللر نده هنوز كوزيه برفدان حالنده نشوونمايه محتاج بولنان بويوك مضكوره مك
محتاج اولدينى «ضيا» نى بخش ايدم بيله جاك بوكوش نرهدن ونه وقت طلوع ايدم بيله جاك؟

م . ط

